

POTVIN, Charles (Bergen 2 december 1818 – Brussel 2 maart 1902).

Begon te Leuven onvoltooid gebleven rechtenstudie, vestigde zich te Brussel en werd leraar geschiedenis aan het Nijverheidsmuseum en leraar letterkunde aan de openbare leergangen van de stad Brussel. In 1869 was Potvin medestichter van de *Revue de Belgique*. Na Hendrik Conscience's dood in 1883 werd hij conservator van het Wiertzmuseum. Potvin was een vrijdenker en behoorde tot de democratische vleugel van de liberale partij. Hij sympathiseerde zowel met de opkomende arbeidersbeweging als met de V.B. Hij was vanaf de stichting in 1858 lid van de Brusselse Vlaamsgezinde vereniging **Vlamingen Vooruit**, waar hij tot de progressief-liberale groep werd gerekend. Op een banket op 25 april 1859 ter ondersteuning van de **Grievenscommissie**, koppelde Potvin in een Franstalige toespraak de Vlaamse kwestie aan de sociale problemen. Volgens hem konden de Fransonkundigen in Vlaanderen hun lot niet verbeteren door de taalbarrière. Daarom was het de taak van de V.B. om ook op sociaal-economisch gebied de emancipatie van de Vlamingen te bevorderen. Verder betoogde hij in het eerste *Jaarboekje* van Vlamingen Vooruit uit 1859 dat het de plicht was van elke burger zich te interesseren voor politiek omdat alleen daardoor hervormingen konden worden afgedwongen. In zijn geschrift *L'Europe et la nationalité belge* uit 1860 zag hij in een federatie van de Belgische, Nederlandse en Rijnlandse provincies een nieuw staatsverband: de eerste Verenigde Staten van het Europees continent, waarvoor hij vurig pleitte. Na het uiteenvallen van Vlamingen Vooruit in 1862 bleef Potvin binnen de liberale beweging politiek actief en hij behield zijn belangstelling voor de V.B. Hij behoorde in 1864 tot de oprichters van de progressief-liberale **Ligue de l'Enseignement**, die onder andere ijverde voor de vernederlandsing van het onderwijs en was lid van de in 1863 gestichte *Meeeting libéral*, die zich afzette tegen de doctrinaire

stroming binnen de liberale partij en ook Vlaams-gezinde standpunten innam.

Potvin was een belangrijke figuur in de Frans-Belgische literatuur van de 19de eeuw. In zijn literair-historisch werk behandelde hij de Nederlandse en de Franse literatuur in België op gelijke voet; zijn toneelwerken, waarvan de stof ten dele aan de Vlaamse geschiedenis ontleend is, belichamen zijn ideaal van een sociale kunst, niet alleen doordrenkt van een sociale en humanitaire inhoud, maar ook toegankelijk voor het volk en gericht op zijn ontvoogding. Een voorbeeld is zijn drama *Jacques d'Arteveld* uit 1860, waarin hij zich van historische stof bediende om zijn sociale en politieke opvattingen te verdedigen. Zijn inzet voor de V.B. gaf in 1861 aanleiding tot een hulde door enkele medestanders, gepatroneerd door Jan van Rijswijck, Willem Rogghé, Karel Versnaeyen, Eugène de Bock en Em. Ducaju.

WERKEN: Artikelen in *Revue de Belgique*; *Revue trimestrielle*; – Talrijke politieke en literaire geschriften waaronder *Nos premières siècles littéraires*, 1870; – *Histoire des lettres en Belgique*, 1830-1880, 1882; – *L'Europe et la nationalité belge*, 1860; – Talrijke toneelstukken en dichtbundels waaronder *Jacques d'Arteveld*, 1860; – *Les Gueux*, 1867; – *La mère de Rubbens*, 1877.

LITERATUUR: G. Vanwelkenhuizen, 'Charles Potvin', in *BN*, XXXIV, 1968, kol. 664-670; – E. Gubin, *Bruxelles au XIXe siècle: berceau d'un flamingantisme démocratique (1840-1873)*, 1979; – *Histoire de la Ligue de l'enseignement et de L'Education permanente 1864-1989*, 1990.

MARCEL DENECKERE, LUDO SIMONS*
EN SAM VAN CLEMEN